Največji slovenski dnevnik v Združenih državah
Velja za vse leto - - - $6.00
Za pol leta - - - - - $3.00
Za New York celo leto - $7.00
Za inozemstvo celo leto $7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in the United States.
Issued every day except Sundays and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CHelsea 3—3878 | Entered as Second Class Matter September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3, 1870 | TELEFON: CHelsea 3—3878

NO. 154. — ŠTEV. 154. | NEW YORK, MONDAY, JULY 3, 1933. — PONEDELJEK, 3. JULIJA 1933 | VOLUME XLI. — LETNIK XLI.

USODA KONFERENCE V ROKAH MACDONALDA

POSVETOVANJE MED LITVINOVOM IN MOLEYEM POMENI, DA BO SOVJ. UNIJA KMALU PRIZNANA

Anglija zaenkrat še ne ve, če bi stopila na stran Združenih držav ali če bi se pridružila evropskim državam, ki imajo zlato valuto. — Danes bo državni tajnik Hull pojasnil ameriško stališče. — Amerika bo v prvi vrsti rešila svoje domače zadeve.

LONDON, Anglija, 2. julija. — Ameriški pomožni državnik tajnik Raymond Moley se je danes precej dolgo posvetoval z Maksim Litvinovom, sovjetskim komisarjem za zunanje zadeve.

Posveovala sta se o načrtu, po katerem bi Rusija kupovala ameriški bombaž, dočim naj bi bila finančna stran zadeve rešena s pomočjo ameriškega vladnega posojila. Iz precej zanesljivega vira se je dognalo, da so že vsi tozadevni načrti izgotovljeni.

Moley je sicer rekel, da posvetovanje nima nobenega stika s priznanjem Sovjetske Unije, dostavil je pa, da od obnovitve trgovskih zvez ni več daleč do obnovitve diplomatskih odnošajev. Litvinov je izjavil, da potrebuje sovjetska Unija velike množine kovin in drugega surovega materijala, predvsem pa volne. Ako bo začela Amerika prodajati Rusiji preobilico svojega blaga, se bo njeno gospodarstvo znatno izboljšalo.

Današnja konferenca je hitro sledila včerajšnji obnovitvi angleško-ruskih trgovskih zvez.

Prijateljstvo, ki vlada med ruskimi in ameriškimi delegati, daje povod za domnevo, da ni več daleč čas, ko bodo Združene države priznale Sovjetsko Unijo.

William C. Bullitt, svetovalec državnega tajnika Hulla, se je že večkrat posvetoval z Litvinovom. -- Kot znano, je Bullitt navdušen zagovornik priznanja Sovjetske Unije.

LONDON, Anglija, 2. julija. — Ker je predsednik Roosevelt obrnil hrbet Franciji in drugim evropskim državam, ki so še obdržale zlato valuto, je nastal za Veliko Britanijo zelo težaven položaj.

Anglija ne ve, če bi ustregla zahtevam Angleške banke ter podpirala države z zlatim standardom, ali bi se zavzela za ameriško inflacijsko politiko, katero zagovarjajo tudi nekateri angleški dominiji.

Angleški ministrski predsednik Ramsay MacDonald si je več kot leto dni prizadeval, da je bila sklicana v Londonu svetovna gospodarska konferenca, ki je pa sedaj dospela do zelo kritične točke.

Uspeh oziroma neuspeh konference je bil še pred dnevi odvisen od Amerike, dočim je sedaj ta velika odgovornost naprtena Angliji.

Jutri bo državni tajnik Hull podrobno razložil Rooseveltove izjave. Zaenkrat je jasno, da ameriški predsednik ne bo odobril nobene pogodbe, ki se tiče stabilizacije valut.

Angleški ministrski predsednik, ki je storil vse, kar je bilo v njegovi moči, da se konferenca že po par dneh ni razbila, se je danes vrnil iz letovišča Chequers v London ter se skoro celo uro posvetoval z ameriškim državnim tajnikom Hullom.

Pozneje je rekel MacDonald: — Zaenkrat nam ne kaže drugega kot premostiti prepad, ki je nastal med državami, ki imajo zlato valuto, in onimi, ki je nimajo. Šele ko bo ta prepad premosten, bomo videli, kaj se bo dalo storiti. Kot se je zvedelo iz precej zanesljivega vira, bo jutri ameriški državni tajnik Cordell Hull povedal zbranim delegatom, da se bo ameriška delegacija izognila vsakemu mednarodnemu koraku, ki bi bil v nasprotju z washingtonskim programom za izboljšanje domačih gospodarskih razmer.

Senator James Couzens je rekel, da sme biti ameriški narod brez skrbi, da bi delegacija kaj storila, kar bi škodovalo obnovi ameriškega gospodarstva.

Ameriški delegati javno priznavajo, da se je približala svetovna gospodarska konferenca kritični točki, obenem so pa prepričani, da Francija ne bo izpolnila svoje grožnje in ne bo pozvala svoje delegacije domov.

Zvezna pomoč za hišne posestnike

PIVO TOČIJO VSEPOVSOD

V Kansas se ne zmenijo za postavo proti alkoholnim pijačam. — Sodišča kršilcev ne zasledujejo.

Topeka, Kans., 2. julija. — V Kansas se je dvignila mokra revolucija. Restavranti, lekarne in hoteli so javno kršili protialkoholno postavo.

Sodišče je odklonilo, da bi zasledovalo kršilce postave in državne oblasti so se samo zatekle k injunction.

Na pretnjo oblasti, da bodo aretirale vse kršilce postave, je bila takoj ustanovljena organizacija, katere člani so prispevali po $100 za skupno obrambo pred sodišči.

Denver, Colorado, 2. julija. — Opojne pijače so se zopet vrnile v Colorado. Lekarnam je bilo razdeljeno najmanj 15 železniških voz žganja, ko je protialkoholna postava postala neveljavna.

Prav nič težko ni bilo dobiti žganja po en pajnt do zaboja. Zdravniki so prosto zapisovali žganje kot zdravilo.

V veljavi je bil samo en predpis glede opojnih pijač — da mora vsakdo, ki pije pivo, sedeti. Vino so mogli piti tudi stoje. Žganje je bilo mogoče piti na ulici, ako ni bilo blizu zveznega prohibicijskega agenta, samo da pivci niso ovirali prometa.

Zvezni agenti niso ovirali ljudi pri pijači. O tem niso niti hoteli govoriti, da so volilci glasovali za odpravo vseh suhaških postav.

Albany, N. Y., 2. julija. — Kako žejni so prebivalci države New York, je razvidno iz tega, da so v maju popili 257,852,573 kozarcev piva. To število pa bo mnogo višje za mesec junij, ki je bil zelo vroč.

To pomeni, da so pivci izdali za pivo $25,785,257.30.

V maju je država New York dobila na davkih $309,548.66. Pivovarna Jakoba Ruppert v New Yorku je prodala 2,539,638 galon piva in je od njega plačala $83,848.05 davka.

MANJ NEZAPOSLENIH V PREMOGOVNIH OKROŽJIH

Washington, D. C., 2. julija. — Ameriški rudniški urad poroča, da se je število nezaposlenih v okrožjih trdega in mehkega premoga znatno zmanjšalo. Urad ne navaja nikakih številk.

Prvič po prvem tednu v aprilu je presegla produkcija trdega premoga en milijon ton.

ZASUTEGA MAJNERJA SO REŠILI

Mt. Carmel, Pa., 2. julija. — Joseph Trescavage, star 56 let, je bil zasut 29 ur, ko se je vsula plast premoga, je bil živ rešen. Bil je tudi nepoškodovan.

☞ Zastran postavnega praznika **"Proglašenja neodvisnosti"**, ne izide jutri "Glas Naroda". Prihodnja številka izide v sredo, dne 5. julija.

Uprava.

ADOLF HITLER BO POSTAL PROTESTANT

Nazijski verski voditelj pravi, da bo Hitler postal protestant. —Hitler to izjavo zanikuje.

Berlin, Nemčija, 2. junija. — Wolfova časnikarska agentura, je objavila uradno izjavo, ki zanikuje, da bi se hotel kancler Adolf Hitler spreobrniti k narodni protestantovski veri in bi se odpovedal katoliškemu veroizpovedanju.

Prej je nazijski cerkveni voditelj dr. Ludwig Mueller naznanil, da se bo Hitler pridružil protestantovski veri, kakorhitro bo dokončana reorganizacija protestantizma v Nemčiji. Poleg tega je rekel dr. Mueller, da bo Hitler prisilil nemške katoličane, da pristopijo v protestantsko cerkev.

Wolfova agentura poroča:

— Po celem svetu so bila razširjena poročila, da je kancler Hitler prestopil k evangelski cerkvi. To zatrdilo je izmišljeno in povsem lažnjivo. Kancler pripada h katoliški cerkvi in nima nikega namena, da bi jo zapustil.

Naznanilo dr. Muellerja, ki je bil pred kratkim imenovan za poglavarja evangelske cerkvene zveze, se je naglo razširilo po nemških cerkvenih krogih, ki so bili radovedni, ako bo načelnik vlade, ko bo prestopil v protestantizem, tudi prevzel naslov "summus episcopus" — najvišji škof — katerega so nosili nemški cesarji.

Dr. Muellerjevo naznanilo je prišlo potem, ko je predsednik von Hindenburg, ki je veren protestant, pozval kanclerja Hitlerja, da poravna spor med vlado in protestantovskimi cekvenimi skupinami.

V protestantovskih krogih, še predno je bila vest zanikana, je bilo pričakovano, da bo Hitler s svojim prestopom v protestantizem napravil dramatično potezo v zvezi z obhajanjem 415-letnice rojstva Martina Luthra.

Hitler je že pred enim letom vprašal dr. Muellerja, ako ne bi kazalo zanj, da bi postal protestant, toda dr. Mueller mu je odsvetoval, ker bi to škodovalo njegovemu ugledu, češ, da bi s tem pokazal, da daje kakemu veroizpovedanju prednost.

ADVERTISE in "GLAS NARODA"

ITALIJANE SPREMLJA NESREČA

Italjanski aeroplan se je ponesrečil na Holandskem. — Letalec je utonil. — S poletom bodo nadaljevali.

Amsterdam, Holandska, 2. julija. — Poveljnik italijanske zračne armade 24 aeroplanov, general Italo Balbo, je dal povelje, da morajo biti letalci pripravljeni ob petih zjutraj za pot v Londonderry v severni Irski.

Italijani so prileteli v Amsterdam v soboto popoldne. Iz Orbetello v Italiji so prišli v šestih urah in 31 minutah. Ko so pristali na morskem letališču, se je aeroplan, kateremu je poveljeval stotnik Baldini, preobrnil in narednik Ugo Quintavalle se je zadušil v blatu. Stotnik Baldini in poročnik Nivelli sta bila nevarno poškodovana.

Ostali letalci, ki so bili žalostni vsled izgube enega svojega tovariša, so navzlic temu odločni, da nadaljujejo polet. Prvotno je bilo določenih 24 aeroplanov za polet v Chicago, pa je bil dodeljen še en aeroplan, ki naj bi nadomestil kak aeroplan, ki bi se mogoče ponesrečil.

Zanimiv je bil prihod aeroplanov, ki so prihajali v skupinah po šest aeroplanov. Prva skupina, v kateri je bil zrakoplovni minister Balbo, je bila črna, druga druga rdeča, tretja bela in četrta zelena, pomožni aeroplan pa je bil zadnji in je letel nad drugimi.

Italijanske letalce je sprejelo 60 holandskih aeroplanov ter so napravili kordon okoli njih na vodi. V pristanišču jih je pozdravila velika množica z županom na čelu, italijanski poslanik in holandski obrambni minister.

General Balbo je rekel, da je bil polet iz Orbetello popolnoma uspešen, dokler se ni pripetila nesreča pri prihodu v Amsterdam. Spočetka je bilo vreme zelo lepo, kmalu pa so nastali viharji, vsled katerih so bili aeroplani prisiljeni leteti v višini od 11,000 do 14,000 čevljev, dokler niso prišli do Bazela v Švici.

Predno so aeroplani pristali, so enkrat obkrožili pristanišče, nato pa so se pričeli spuščati na vodo. Množica je navdušeno kričala, toda naenkrat se zaslišijo kriki groze, ki je nek aeroplan četrte skupine, ko je letel še z veliko brzino, nenadoma treščil v vodo in se preobrnil in se je njegova kabina zarila v blato.

Takoj so prihiteli motorni čolni na pomoč ter so rešili štiri letalce. Quintavalle pa je bil z aeroplanom pogreznjen v blato in ko so ga izvlekli, je bil že mrtev.

DOLLFUSS JE DOBIL VSO OBLAST

Dunaj, Avstrija, 2. julija. — Kanclerju Dollfussu je njegov kabinet dovolil vso oblast proti nazijcem. Ta oblast je:

1. Armada prostovoljcev, na katere se more vlada zanesti in ki so takoj pripravljeni nastopiti proti fašistom.

2. Časopisi morajo v polnem obsegu poročati o vladnih naznanilih.

3. Vlada bo odpravila vsako podjetej, ki je v zvezi s fašistovsko propagando.

AVGUSTA STOPI V VELJAVO POSTAVA GLEDE MORGIČEV

WASHINGTON, D. C., 2. julija. — Kot se naznanja iz odgovornih krogov, bo postava, ki nudi pomoč hišnim posestnikom, ki so v zadregi zaradi odplačila dolga, stopila v veljavo s 1. avgustom. V vsakem okraju bodo zastopniki tako imenovane "Home Owners Loan Corporation" sprejemali poročila hišnih posestnikov, ki se nahajajo v finančnih stiskah.

Ta korporacija, ki bo imela na razpolago $200,000,000, bo imela namen pomagati lastnikom hiš, katerih vrednost ne presega 20 tisoč dolarjev in katerih dolg ne presega vrednosti 80 odstotkov. Korporacija sme prevzeti te dolgove do višine dveh bilijonov dolarjev.

Hišni posestnik, ki ne more več plačevati dolga na hišo, se mora najprej obrniti na upnika in ga prositi, da dolžno pismo zamenja za bonde korporacije. Ti bondi bodo zapadli čez 18 let in mu bodo prinašali po štiri odstotke obresti. Zvezna vlada jamči za obresti teh bondov, ne pa tudi kapitala.

Ako je upnik zadovoljen vzeti bonde, bo podpisana tozadevna pogodba, ki bo poslana okrajnemu zastopniku korporacije. Ko ta zastopnik in njegovi predstojniki potrdijo to pogodbo, upnik dobi bonde, korporacija pa vzame dolžno pismo. Dolg mora biti odplačan v 15 letih. Korporacija upa, da bo s tem dobila dovolj dobička, da bo mogla bonde v 18 letih izplačati.

Ako znaša dolg hiše manj kot 80 odstotkov njene vrednosti, bo korporacija lastniku posodila tudi denar za davke, da doseže cela vsota 80 odtotkov vrednosti hiše.

Ako upnik ne mara sprejeti bondov korporacije, sme korporacija posoditi lastniku hiše 40 odstotkov v gotovini. Tudi to zadevo reši okrajni zastopnik korporacije. Za tako posojilo je treba plačati 6 odstotkov obresti. Dolg mora biti plačan v 15 letih, toda korpracija ima pravico zahtevati prvo odplačilo na dolg šele po treh ali več letih.

Oni lastniki hiš, ki so tekom zadnjih dveh let izgubili hiše, morejo dobiti isto pomoč od korporacije, ako je upnik pri volji, da mu korporacija na ta način pomaga.

Okrajni zastopniki morejo tudi onim gospodarjem, ki nimajo dolga na svojih hišah, pomagati za plačilo davkov do 50 odstotkov vrednosti hiše.

Predsednik Roosevelt je pozval upnike, da v tem času, ko se pripravlja zvezna pomoč hišnim posestnikom, zaradi dolgov ne vzamejo hiš dolžnim lastnikom.

RUSKO-ANGL. SPOR KONČAN

Sovjeti so izpustili dva angleška inžinirja. — Obe državi ste prenehali z bojkotom. — Sklenjena bo nova pogodba.

Moskva, Rusija, 2. julija. — Sovjetsko-angleški trgovinski spor je bil poravnan, ko sta bila izpuščena iz ječe Angleža William MacDonald in Leslie C. Thorton. Mogoče pomeni to zmago za Anglijo, toda angleški embargo je bil preklican dvanajst ur prej, predno sta bila izpuščena jetnika, vsled česar pomeni to zmago za sovjetsko unijo.

Poleg tega naznanja sovjetsko poročilo, da se bodo na priporočilo angleške vlade pričela nova trgovska pogajanja, ki so bila prekinjena v marcu.

London, Anglija, 2. julija. — Anglija in sovjetska unija sta končali svojo trgovinsko vojno, ko je Anglija prenehala z ruskim embargom in ko sta bila iz ječe v Moskvi izpuščena dva Angleža, ki sta bila zaradi špijonaže obsojena v ječo.

Na podlagi razgovorov, ki so se vršili za pregrinjalom gospodarske konference, med angleškim zunanjim tajnikom Sir Johnom Simonom in sovjetskim zunanjim komisarjem Maksimom Litvinovom, obe državi nameravata obnoviti pogajanja za trgovsko pogodbo.

Izvrševalni odbor sovjetske vlade je ob 11 poonoči izpustil angleška jetnika L. C. Thortona in Williama L. MacDonalda.

Angleška vlada je preklicala embargo, ki je bil 19. aprila postavljen na rusko blago. Ravno tako pa je tudi sovjetska vlada preklicala svoj bojkot angleškega blaga in prevoza z angleškimi ladjami.

Kralj Jurij je v Buckingham palači imel kronski posvetovalni zbor, v katerem so bili zunanji minister Simon, tajnik za dominije Thomas, Lord Rennell, Sir Frederick Ponsonby in drugi.

Sovjetski poslanik Ivan Malsky se je v soboto dvakrat zglasil v zunanjem ministrstvu, kjer je bilo vse urejeno za poravnavo spora.

Moskva, Rusija, 2. julija. — C. Thornton, ki je bil zaradi špijonaže obsojen na tri leta ječe in William MacDonald, obsojen na dve leti ječe, sta bila izpuščena iz Sokolnikove ječe z naročilom, da v 48 urah odpotujeta iz Rusije in da se ne smeta vrniti v Rusijo najmanj pet let.

PARNIK NASEDEL

St. John, Nova Fundlandija, 2. julija. — Ko se je hotel parnik "Marsland" izogniti nekemu vlačilnemu čolnu, je nasedel pri Point Amherst. Parnik ni poškodovan.

CELA DRUŽINA SE JE SMRTNO PONESREČILA

Texarkana, Tex., 2. julija. — Družina petih članov je bila danes usmrčena. Ko so hoteli z avtomobilom preko železniške proge, je pridrvel vlak in jih razmesaril. Mrtvi so 38-letni farmer Wiliam Dooley, njegova žena in njegovi trije otroci.

"Glas Naroda"

Owned and Published by
SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
(A Corporation)

Frank Sakser, President — L. Benedik, Treas.

Place of business of the corporation and addresses of above officers:
216 W. 18th Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"GLAS NARODA"
(Voice of the People)

Issued Every Day Except Sundays and Holidays

Za celo leto velja za Ameriko in Kanado	$6.00	Za New York za celo leto	$7.00
Za pol leta	$3.00	Za pol leta	$3.50
Za četrt leta	$1.50	Za inozemstvo za celo leto	$7.00
		Za pol leta	$3.50

Subscription Yearly $6.00

Advertisement on Agreement

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvzemši nedelj in praznikov.

Dopisi brez podpisa in osebnosti se ne priobčujejo. Denar naj se blagovoli pošiljati po Money Order. Pri spremembi kraja naročnikov, prosimo, da se nam tudi prejšnje bivališče naznani, da hitreje najdemo naslovnika.

"GLAS NARODA", 216 W. 18th Street, New York, N. Y.
Telephone: CHelsea 3—3878

PRIZNANJE RUSIJE

S svetovne gospodarske konference v Londonu prihaja dosti poročil, toda le malo je razveseljivih in kaj dobrega obetajočih.

Najbolj razveseljiva vest, ki je dosedaj dospela, je bila vest o dolgotrajnih posvetovanjih med ameriškimi in boljševiškimi delegati.

Ameriški delegaciji načeluje državni tajnik Hull, boljševiški pa komisar za zunanje zadeve, Maksim Litvinov. Ta dva moža se dozdaj sicer še nista sestala, toda vse kaže, da se bosta v kratkem.

Posvetovanja med ostalimi ameriškimi in ruskimi delegati so nekako znamenje, da bo vlada Združenih držav priznala rusko boljševiško vlado.

O obnovitvi diplomatskih odnošajev med Združenimi državami in Sovjetsko Unijo je bilo v zadnjih letih toliko neutemeljenih poročil, da smo postali v tem pogledu precejšnji neverni Tomaži.

Predsednik Roosevelt bi moral takoj, ko je nastopil najvišji urad dne 4. marca, obnoviti normalne odnošaje z Moskvo. Najbrž je pa mnenja, da se mora to priznanje stopnjema završiti. To je razvidno iz tega, ker je tudi Rusiji poslal svoj poziv za vzdržanje svetovnega miru.

Z odlašanjem se pa ne bo dosti doseglo. Washington se mora hitro odločiti, če bo priznal sovjetsko vlado ali ne.

Čemu bi Amerika zametovala toliko potrebno trgovino in čemu bi dajala povod, da se nemir na Daljnem iztoku in v vzhodni Evropi še bolj razširi?

Senator Norris je v družbi trgovskih in finančnih izvedencev ugotovil, da bi v slučaju priznanja Rusija takoj kupila v Ameriki za pol milijarde dolarjev blaga.

Sovjetska Unija nam ne nudi samo trga za preobilico naših industrijalnih in poljedelskih produktov, pač nam pa nudi tudi trg, ki plača tisto, kar kupi. Rusija je edina dežela, ki je do centa zadostila svojim trgovskim dolžnostim.

Trditev, da ne smemo priznati Rusije, ker se ne strinjamo z njeno obliko vlade, je naravnost smešna.

Amerika vendar priznava Hitlerjevo Nemčijo, Mussolinijevo Italijo in militaristično Japonsko, dasi se Amerikanci ne strinjajo z Hitlerjevim nacijonalizmom, Mussolinijevim fašizmom in japonskim militarizmom.

Ako Amerika prizna Sovjetsko Unijo, ni s tem rečeno, da odobrava obliko njene vlade. To je stvar izključno le ruskega prebivalstva.

Razni problemi ameriške inozemske politike so dospeli na svetovni gospodarski konferenci na mrtvo točko.

Predsednik naj pozdravi priliko, ki se mu nudi in naj reši že vsaj en važen problem s tem, da brezpogojno prizna Sovjetsko Unijo.

DENARNA NAKAZILA IZVRŠUJEMO TOČNO IN ZANESLJIVO PO DNEVNEM KURZU

V JUGOSLAVIJO		V ITALIJO	
Din 200	$ 4.20	Lir 100	$ 7.70
Din 300	$ 6.15	Lir 200	$14.90
Din 400	$ 8.10	Lir 300	$22.20
Din 500	$10.—	Lir 400	$29.20
Din 1000	$19.70	Lir 500	$35.35
Din 5000	$96.70	Lir 1000	$70.10

Za izplačilo večjih zneskov kot zgoraj navedeno, bodisi v dinarjih ali lirah dovoljujemo še bolje pogoje.

IZPLAČILA V AMERIŠKIH DOLARJIH

Za izplačilo $5.00	morate poslati		$ 5.75
" " $10.00	"	"	$10.85
" " $15.00	"	"	$16.—
" " $20.00	"	"	$21.—
" " $40.00	"	"	$41.25
" " $50.00	"	"	$51.50

Prejemnik dobi v starem kraju izplačilo v dolarjih.
Nujna nakazila izvršujemo po Cable Letter za pristojbino $1.—

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
"Glas Naroda"
216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.

Iz Slovenije.

Nevaren vlomilec pod ključem.

Iz Kamnika poročajo: 17. junija so domžalski orožniki prijeli znanega vlomilca Gregorina, ki je bil že 16-krat kaznovan zaradi tatvin in vlomov. V zadnjem času se je udejstvoval v kamniškem srezu. Oblastva so ga že dolgo zaman zasledovala.

Napad z nožem.

18. junija zvečer so se stepli fantje v gostilni v Dobju pri Št. Rupertu nad Laškim. V pretepu je neki fant napadel 29-letnega brezposelnega rudarja Antona Vrhovška z nožem in mu prizadejal več hudih ran na levi strani prs, vratu in desni dlani. Vrhovška so prepeljali v celjsko bolnišnico.

Jugoslovanski državljan s silo odveden v italijansko vojsko.

Pred dnevi se je na italijanski obmejni postaji v Postojni pripetil incident, kakršni so tudi v dadanašnji, politično precej razrvani dobi vendarle redkost na mejah evropskih držav. Danilo Pregarc, bivši prometni uradnik pri jug. državnih železnicah, je že več ko pred desetimi leti emigriral iz Trsta v Jugoslavijo, si pridobil jug. državljanstvo in bil dalje časa aktiven jugoslovanski državni uradnik. Njegova soproga se je pa z otrokom pred nekim časom vrnila v Italijo in je živela v Trstu, kjer ima Pregarc, ki je iz znane slovenske tržaške rodbine, tudi več drugih svojih sorodnikov. Medtem je Pregarc že večkrat povsem legalno in brez vsake neprilike pripotoval iz Jugoslavije v Italijo, da obišče svojce. Tudi pred dnevi se je pripeljal v Postojno z legalno propustnico. Na njegovo veliko začudenje pa so mu karabinjerji v Postojni nenadoma napovedali aretacijo, ga odvedli s seboj v Trst, kjer je ostal zaprt v znani via Coroneo, nato pa so ga odpeljali na vojaški nabor, ga potrdili v italijansko armado in ga takoj poslali k 50. infanterijkemu polku v Cremono blizu Milana.

Strašen primer podivjanosti.

Že precej let ni beležila kotlina med Krškim, Novim mestom in Mokronogom toliko ubojev kakor letos. V žalostnem spominu so še divjaški uboji v Vozeniku v škocijanskih hribih, na Raki in v Škocijanu ter v Leskovcu pri Krškem. Ti uboji so bili zaključek neprestanih fantovskih prepirov in pretepov, do katerih je prišlo v pijanosti. Pije se več kakor kdaj poprej. Vinogradniki, ki ne morejo prodati svojega vina, si pomagajo iz zadreg na ta način, da ga prodajajo na drobno po zelo nizkih cenah. Mnogo se pije tudi pri delu, zlasti sedaj, ko so spet oživeli vinogradi.

Te dni so kopali v vinogradu posestnika Janeza Ruparja. Bilo je okrog 20 kopačev in se je ves dan čulo iz vinograda veselo petje. Ti fantje pa so bili pametni in ni prišlo med njimi do sporov. Ko so se prijateljsko zvečer razhajali, je Janez Kocijan iz Zagrada pri Škocijanu, reven posestnik, ki mora skrbeti za večjo rodbino in hodi zato pomagat premožnejšim posestnikom, najbrž v neki čudni slutnji zaprosil dva tovariša, da bi ga spremljala proti domu. Tovariša sta mu ustregla, na razpotju Klenovik-Zagrad pa so se ločili in je Kocijan sam nadaljeval pot proti Zagradu. Ko sta se tovariša od razpotja oddaljila, kakih 50 korakov, pa sta zaslišala za seboj lomastenje in udarce. Napotila sta se nazaj in naletela ob cesti na nepremično ležečo postavo.

Pri slabi svetlobi sta naposled le ugotovila, da je to njun tovariš Kocijan. Klicala sta ga, mož pa dolgo časa ni dal glasu od sebe. Naposled je pričel stokati, tovariša sta ga dvignila in vodila proti domu, kakor sta pač mogla. Kocijanu je vrela kri iz mnogih ran. Doma, ko so ga za silo obvezali, je bil pri zaveti ter je izpovedal naslednje:

Ko so se ločili, je hitro krenil proti domu, naenkrat pa je izza drevja slišal korake in takoj nato so že začeli padati po njem silni udarci. Zgrudil se je in izgubil zavest. Napadalci niso spregovorili niti besede. Nesrečnež je ob dveh zjutraj podlegel strašnim ranam in zdravnika iz Mokronoga in Krmelja sta pozneje ugotovila, da bi bila vsaka zdravniška pomoč brezuspešna, ker so bile tri rane na glavi smrtne, obisti pa popolnoma zmečkane. Hude udarce je imel tudi po telesu. S krampi je bil 13-krat udarjen z vso silo in sta zdravnika dejala, da ne pomnita tako hudega primera.

Škocijanski orožniki so takoj uvedli preiskavo in aretirali tri mladeniče — dva od njih sta celo mladoletna — ki so istega dne delali v nekem sosednjem vinogradu. Eden od aretirancev je baje že priznal uboj, trdi pa, da je bil izvršen po pomoti. Napadalci so čakali na nekega drugega Zagradčana, s katerim so se bili poprej sprli. Po nesrečnem Kocijanu, ki jim je prišel po naključju v zasedo, so udrihali z vso silo s krampi in niso niti pogledali koga bijejo.

Smola tatinskih ciganov.

18. junija okrog poldneva je lilo ko iz škafa. Ko je bila ploha najhujša, sta skozi Škocijan dirjala na dveh lepih, debelih konjih dva cigana. Po njunem sumljivem obnašanju je bilo lahko sklepati, da bi se rada neopažena pretihotapila skozi Škocijan. Če ne bi pomagalo naključje, bi se jima brez dvoma to posrečilo.

Prav v onem času je prebiral na orožniški postaji službujoči orožnik Krajnc pošto, ki je dospela z avtobusom. Ko je čital brzojavko, v kateri je bilo orožniški komandi sporočeno, da so nekje na Koreniskem ukradli cigani dva konja, je zaslišal peketanje konjskih kopit. Pogledal je skozi okno in zagledal cigana na konjih. Brez pomišljanja je sedel v najhujšem neurju na kolo in se peljal za ciganoma, ki ju je dohitel in ju pozval, naj obstaneta. Ko sta cigana zaslišala ta klic, sta že skočila s konj in stekla proti potoku Radulji, ki je oddaljen od ceste le kakih 50 m. Na onem mestu je Radulja okrog tri metre globoka in prav tam je jez preko Radulje. Brez oklevanja sta skočila v vodo in hitro po jezu stekla na drugo stran in nato v bližnji gozd.

Orožnik je poizkušal cigana oplašaiti s streli, vendar pa je bila razdalja prevelika. Moral se je zadovoljiti s tem, da je zajel oba konja, ki ju je predal županu Globevniku. Takoj nato je javil zadevo drugim orožnikom in skupno so se vsi kolesih odpeljali proti Krškemu, kjer se jim je posrečilo oba cigana aretirati.

Nevaren inkasant.

Mariborska policija ima dobro zabeleženega mladega pustolovca Adolfa Stauberja, ki je prav podjeten in stika povsod, kjer bi kaj zaslužil na lahek način. Izdaja se največkrat za črkoslikarja, izbira pa tudi druge poklice, kakor mu pač nanese prilika. Adolfa je zelo mikal ljubljanski velesejem, zato se je mahoma pojavil v Ljubljani in se nastanil v neki restavraciji na Gosposvetski cesti. Vpisal se je pod napačnim imenom Alojzij Stermec iz Ptuja. Seznanil se je bil z lastnikom male lokomotive, Dunajčanom Lübeckom, ki je na velesejmu prevažal vesele otroke in veseljake s svojo malo lokomotivo. Lübeck ga je angažiral za inkasanta. Adolf se je seznanil na sejmskem veseličnem prostoru z neko natakarico Francko. Ta mu je mnogo zaupala. Nekega dne mu je izročila zlato uro s prošnjo, da naj jo nese urarju v popravilo. Adolf pa je uro zase pridržal. Ker je njegov gospodar ložiral tudi v isti restavraciji, je Adolf smuknil v njegovo sobo, ko je bil gospodar zaposlen na velesejmu. Odprl mu je potni kovčeg. Iz njega je pobral vse, kar je imelo kako vrednost, tako gotovino v znesku 3000 Din, 60 avstrijskih šilingov, nekaj perila in obleke. Adolf jo je nato odkuril iz Ljubljane, ne da bi se poslovil od svojega gospodarja. Mahnil jo je proti jugu. Gospodar Lübeck je zadevo javil policiji, ki je nato izdala tiralico za Adolfom.

†

NAZNANILO IN ZAHVALA

S potrtim srcem naznanjam sorodnikom, znancem in prijateljem, da je preminul moj soprog oz. oče —

ŠTEFAN BEČAN

dne 23. junija 1933 v Gowanda, N. Y. Trpel je skoro sedem mesecev za rakom v želodcu in je ves ta čas potrpežljivo prenašal strašne bolečine. — Pogreb se je vršil dne 26. junija po cerkvenem obredu tukaj v Gowandi.

Pokojni je bil rojen dne 20. decembra l. 1872. v Sori nad Ljubljano, po domače Nagonta. V Ameriki zapušča žalujočo soprogo, štiri odrasle sinove in hčer, brata in pol-brata, vse v Gowandi, N. Y. ter pol-sestro v Ridgeway, Pa.

Bil je dolgoleten član dr. št. 325 SNPJ. in dr. 89 JSKJ.

Najlepša hvala za krasne darovane vence: dr. št. 325 SNPJ., dr. 89 JSKJ., dr. št. 211 SSPZ., Gowanda Booster, št. 728 SNPJ., Pathfinders, No. 222 SSCU., nadalje delničarjem slov. doma, kakor tudi vsem posameznim darovalcem krasnega cvetja, katerih imen ne morem vseh tukaj priobčiti.

Iskrena hvala predsedniku dr. 325 SNPJ., kakor tudi predsedniku dr. 89 JSKJ.

Najlepšo hvalo pa izrekam Mr. Charlesu Struška za v srce segajoči nagrobni govor. Hvala vsem, ki ste nam posodili avtomobile in vozili pri pogrebu, kakor tudi vsem, ki ste nam na kakoršenkoli način pomagali, nas tolažili ter spremili ranjkega k zadnjemu počitku.

Tebi, dragi soprog in oče, pa želim: Počivaj v miru.

Preljubi moj soprog in oče,
srce nam krvavi od žgoče
britkosti, ker si šel od nas.

Pozabiti Te ni mogoče:
trepečemo, kaj nam vbodoče,
brez Tebe bo prinesel čas.

Žalujoči ostali:
JEDERT BEČAN, soproga;
FRANK, PETER, MICHAEL, JOHN, sinovi;
ELIZABETH, hči;
LAVRENC BEČAN, brat; FRANK BELEC, pol-brat;
vsi v Gowanda, N. Y.,
ter MARY TRSELICH, pol-sestra v Ridgeway, Pa.

Gowanda, N. Y., 30. junija 1933.

VODNJIKOVE KNJIGE
za leto 1934

lahko že sedaj naročite. — Pošljite nam $1. in knjige Vam bodo poslane naravnost na dom.

Naročila sprejema:

"GLAS NARODA"
216 W. 18th Street
New York, N. Y.

Naši v Ameriki.

V Jolietu je umrl nagle in tragične smrti mladi Slovenec Rudolf Pullman, star šele 19 let. 18. junija se je mladi Pullman odpeljal v sosednje mesto, Aurora, Ill., z več tovariši. Vršil se je piknik neke trgovine. Mladi Rudolf se je v zabavnem parku najraje vozil v takozvanem roller coasterju. Kakor zatrjuje ravnatelj parka, se je Rudolph Pullman peljal najmanj 30-krat na coasterju. Ob 8.30 zvečer je zopet sedel na prvem sedežu coasterja z nekim prijateljem. Ko so vozovi pripeljali na vrh, se je coaster spustil nekako 150 čevljev globoko navzdol z brzino 75 milj na uro. Tedaj je nesrečni Rudolf padel z voza ravno pod karo, da je bi ma mestu ubit in tako razkosan, da ni mogoče popisati. Pokojni Rudolph Pullman je bil zelo nadarjen mladenič. Po graduiranju farne šole sv. Jožefa v Jolietu je pohajal v De La Salle višjo šolo, kjer je lani graduiral. Zadnjo zimo je pohajal v Art Institute v Chicagi, pred nekaj meseci se je pa učil zrakoplovstva in je dobil že pilotno licenco. Ranjki zapušča v Jolietu očeta in mater, brata in sestro omoženo.

— V Chicago je bilo izbiranje porotnikov za obravnavo proti obtožencem v aferi umora George-ja Karla končano v torek in začeli so z zaslišanjem prič. Prva priča države je bil — Joseph Fess, 27. letni češki fant, ki je v zadnjem januarju priznal pred policijo, da je on ustrelil Karla po dogovoru z ostalimi obtoženci in zdaj je pred sodiščem ponovil vse podrobnosti.

Fess je pričal, da je John Milošič prišel k njemu in povedal, da mu Karl dolguje neko vsoto denarja in treba se ga je iznebiti. Nato so se dogovorili za umor z namenom, da bo Karlova žena lahko dobila zavarovalnino v vsoti $15.000 in bo poplačala vse njegove dolgove. Dne 6. julija 1932 so govorili s Karlovo ženo Vero, ki je rekla, da je vse pripravljeno; rekla je, da bo potegnila doli zastorje na oknih njihovega stanovanja, da jih ne bo nihče videl. Nato so šli on (Fess), Karlov svak Ivan Grilec in Milošič v Karlovo grocerijo, 2511 So. Crawford Ave. Tam so nekaj pili in čez nekaj časa je Fess potegnil revolver in ustrelil Karla v glavo. Karl je padel, a se je pobral in prosil Grilca, naj mu prinese brisačo, da si obriše kri. Tedaj je Fess drugič ustrelil in Karl je obležal mrtev. Grilec je potem pohvalil Fessa, da je dobro zadel.

Fess je nadalje povedal, da je odšel iz Chicaga v neko manjše mesto v Illinoisu, ko je dobil $90.

OBISK V OGNJENIŠKEM ŽRELU

Neki japonski detektiv se je spustil te dni 400 m globoko v ognjeno žrelo vulkana Mihara na otoku Osbini. S to smrtno nevarno ekspedicijo naj bi pogledal, dali je kje kakšna sled za neštetimi samomorilci, ki so skakali zadnje čase, večinoma zaradi nesrečne ljubezni, z glavo navzdol v goreče brezdno.

Drzno podjetje detektivovo so pripravili seveda z vso skrbjo. Moža so oblekli v neprodušno zaprt kroj iz azbesta, ki ga naj bi varoval v grozni vročini, da ne zgori. Čez obraz je imel vrhu tega posebno masko, ki naj bi ga očuvala strupenih plinov, ki se dvigajo iz ognjeniškega žrela. V globino so ga spustili z debelimi jeklenimi vrvmi v železni kletki, s pomagači pa je bil zvezan s signalno napravo. Ekspedicija je potekla brez pravega uspeha, kajti razen enega samega trupla, ki je ležalo vse razbito na nekem skalnatem pomolu, ni opazil detektiv nič posebnega, dasi se je bil mudil precej časa v globini. Vse druge samomorilce je bila lava že davno sežgala in razkrojila.

One, ki pridejo v Chicago na svetovno razstavo, — opozarjam, da imam na razpolago lepe sobe in okusno domačo hrano.

JOE BEVCIČ
2272 Blue Island Ave.,
Tel: Canal 1288

Peter Zgaga

O svetovni gospodarski konferenci se dosti piše in govori.

Delegati so z vso vnemo na delu. Le kadar govori zastopnik sovjetske Rusije, skoro vsi zatisnejo ušesa.

Menda res ni težjega na svetu kot poslušati resnico.

*

V Londonu se prepirajo glede stabilizacije dolarja.

Stabiliziran je dolar tedaj, ko mu ne šviga vrednost enkrat gori, enkrat doli.

Stabiliziran dolar je po naše rečeno: stanoviten dolar. Stvar je precej zapletena, pa jo bom navzlic temu skušal pojasniti.

Če dobiš danes, jutri in pojutrišnjem tri žemlje za groš, je to znamenje, da je denar, s katerim jih plačaš, stabiliziran. Če si dobil včeraj za nikelj samo dve žemlje, danes pa pet, pomeni to, da je bil včeraj nikel poceni, danes je pa drag. Pred osmimi leti je bil denar poceni, in če si dal za hišo deset tisoč dolarjev, je nisi preplačal. Ako hočeš danes hišo prodati za šest tisočakov, bodo rekli kupci, da zahtevaš dvakrat preveč.

Stvar je potemtakem povsem preprosta in lahko razumljiva. In tudi precej denarja bi se dalo napraviti v obeh slučajih — ko je dolar drag in ko je dolar poceni. Nerodno je le to, ker baš takrat nima človek denarja.

*

Italijan Primo Carnera je postal svetovni boksarski šampjon. Svojega tekmeca, Litvinca Sharkeya, je v šesti rundi onesvestil. Carnera tehta nad dvestošestdeset funtov, Sharkey pa nekaj nad dvesto.

Takoj po "zmagi" je tajnik fašistične stranke brzojavil Carneri Mussolinijeve čestitke.

— Mussolini Vas občuduje, — je bilo baje rečeno v brzojavki.

No, ni čudno, če je v Italiji taka mizerija, ker posveča Mussolini vsaki mrhi svojo državniško pozornost.

*

Toda tudi Mussolinijevi in Carnerovi slavi so dnevi šteti. Kdo bo Carnerov naslednik, ne briga nobenega pametnega človeka. O Mussolinijevem nasledstvu bo pa odločal italijanski narod. Najbrž se bo spametoval ter bo dobro in pametno odločil.

*

V Downtownu je postala neka rojakinja ljubosumna na svojega moža. Če je ženska ljubosumna, pa ne da prej miru, dokler ne dožene resnice oziroma ne pride na jasno. Skrivaj mu je sledila, pa brez uspeha.

Sledujič je najela detektiva. Petindvajset dolarjev mu je plačala. No, detektiv je kmalu izšnofal, kam hodi. K neki mladi natakarici je hodil hladit svojo vročo ljubezen.

Joj, če bi videli, kako je žena skakala. Do krvi ga je razpraskala in mu ves teden kuhala sam nezabeljen krompir. Po enem tednu se je toliko pomirila, da je bilo mogoče tudi kako krščansko besedo spraviti iz nje, ne pa samo nečloveškega rjovenja.

Pa jo je mož prav pohlevno vprašal: — I, kako si pa zvedela, kam zahajam?

— Detektiva sem najela, detektiva, pa še ga bom, pa še ga bom, — ga je potolažila.

— Detektiva? — je zazijal spokorjeni možiček. — Detektiva! Koliko si mu pa plačala?

— Petindvajset dolarjev. Pa še mu jih bom, če ne boš pameten, norec stari!

— Petindvajset dolarjev! — je vzdihnil in kar pred očmi se mu je stemnilo. — Petindvajset dolarjev!...

— No, kaj pa stokaš? Res je velik denar, zalotila sem te pa vendarle in zdaj vem, kam si se hodil tolažit.

— Oh, draga moja — je zastokal — dvajset dolarjev bi lahko prišparala.

— Kako? — je hotela vedeti.

— Meni bi bila dala pet dolarjev, pa bi ti prav rad povedal, s katero te sleparim.

KRATKA DNEVNA ZGODBA

ZVESTA GOSPA

— Gospa, — je dejal mladenič in padel na kolena, — če me ne uslišite, s ustrelim.

Gospa je puhnila rahlo parfumirani cigaretni dim v zrak in grebla s skrbjo za kakšno odločitvijo. Grožnja je zvenela resno. Bilo bi škoda življenja mladega, nadebadnega človeka. A bila je dostojna gospa. V štirih letih svojega zakona ni svojega moža niti enkrat prevarila, bodisi iz moralnih ozirov, bodisi morda iz bojazni pred posledicami. Tokrat pa se je bila nepričakovano razvila viharna strast, ki je pretila, da ji zrase čez glavo.

— Nikarte, — je prosila, — spametujte se!

— Da se spametujem? — je zavpil mladenič. — Saj ste vendar vi, vaša lepota, vaš čar, vaše vedenje, ki me spravljajo ob pamet.

— Dvignil se je, ji pogedal v oči in dejal s čisto spremenjenim, skoraj mirnim glasom.

— Odločite o mojem življenju, gospa: da ali ne!

— To je izsiljevanje, — je zajela.

— Morda, gospa. Nisem več sposoben, da bi svoje misli in čustva držal v mejah, ki so jih ustvarili pokojni in brezstrastni ljudje.

Možgani so ji vročično iskali izhoda.

Samo da pridobi nekaj časa! Samo malo časa! Moledevala je:

— Dajte mi tri dni časa!

— Ne gospa, — je odvrnil, — nemogoče mi je, da bi živel še tri dni, tri noči, ne da bi vedel, kako je z vašo ljubeznijo.

A ker je videl muko v njem obrazu, je dodal:

— Nočem vas nadlegovati, čeprav vndar že davno veste, kako je z mano. Jutri pridem po odgovor.

Priklonil se je in odšel.

Gospa je ostala v največji zmedi Morala si je priznati, da gre resno za življenje ali smrt. Ko je prišel nje mož domov, je opazil spremembo, ki se je bila dogodila ž njo. A ker je na njegovo vprašanje odgovorila izbegavajoče, ni več silil vanjo.

Po večerji se je hotel od ne posloviti, da odide v klub. Prišel je baš v trenutku, ko je naročala služkinji, naj frizerju za naslednji dan odpove. To je bil tako resen znak njene notranje raztresenosti, da se ni mogel več zadovoljiti z izgovorom: In radi katastrofe, ki se je bližala, se je odločila, da se izpove svojemu možu. Storila je to z največjim obzirom do ubogega zaljubljenca. Dala je razumeti, da mu je z nedolžno mišljeno koketerijo dala povod za upanje in da nosi sama veliko več krivde nego on. Priznal je lojalnost njene izpovedi. In videlo se mu je samo ob sebi umevno, da vzbuja njegova lepa žena vroče želje. Mladeniča tedaj ni obsodil in misel da bi postavil do smrti zaljubljenega človeka na odgovor ali da bi ga z razsodnimi razlogi ozdravil, je moral zavreči. Ostalo je vprašanje, kako bi preprečil napovedani samomor vročekrvnega oboževalca njegov žene. To ni bila lahka reč. Toda gospod je bil odvetnik in navajen da najde v zamotanih položajih drugih ljudi pravo pot. In kakor neštetokrat je našel tudi rešitev. Za vso ljubeznivostjo je predlagal svoji ženi, naj mladega človeka sprejme. Pogostila ga bo s črno kavo in likerjem in pričela ž njim najprvo nedolžen razgovor. Če bi potem silil na odgovor, tedaj samo ob sebi umevno ne bo izrekla jasnega da" — kar se za damo, kakor znano, pod nobenem pogojem ne spodobi — temveč mu bo dala samo na skrit način razumeti, da sme upati na izpolnitev svojih želj.

— Toda, — je skušala ugovarjati gospa.

Gospod se ni dal prekiniti.

— V tem trenutku, — je nadaljeval, — nenadno vstopim. Ne boj se, draga! Ne napravim nobene scene. Vzamem ga stran in ga poprosim na najljubeznivejši način, naj v moji odsotnosti ne prihaja na obisk, da ne bodo imeli sosedi nepotrebnega povoda za čenče.

Tedaj pojde, ne da bi kaj dosegel, a z zavestjo, da ga ljubiš, da sem mu naklonjen in da ni razlogov za samomore.

— In potem? — je vprašala gospa.

— Potem? Imel bo v roki obljubo, ki se ne bo nikoli izpolnila. K tebi ne more več. Sestanek izven hiše boš odklonila, češ da je prenevarno. Vsekakor si pridobi čas, da pride do pameti. In morda bo gotovost o tvoji ljubezni ublažila ogenj njegove strasti, kakor se to dogaja pri mladih ljudeh.

Gosp ta rešitev ni očarala. Nekaj se ji je upiralo v tej igri. A ker ne bi ta igra nikomur škodila in druge rešiteve ni bilo najti, se je zahvalila možu za pomoč in dejala, da njegov načrt sprejema. Poljubil jo je na čelo.

— Pridem točno ob petih, — je dejal nežno, — ravnaj se po tem.

Gospa je pripravila pokorno liker in kavo, pretehtala besede, ki naj jih pove, in pričakovala za utripanjem srca, a vendar pripravljeno svojega gosta. A prišlo je drugače, nego je mislila. Mladenič si je vzel komaj toliko časa, da jo pozdravi. Ni bil v razpoloženju, da bi srebal kavo in se spuščal v pogovore. Postavil se je tri korake pred njo, izvlekel samokres iz žepa, pomeril na svoja senca in vprašal z brezzvočnim glasom:

— Kako ste odločili o mojem življenju?

— Počakajte, — je zavpila zaprepaščena, — počakajte, tako vendar ne gre!

— Da ali ne? — ji je presekal besedo.

Hotela je planiti k njemu, a noge so ji odpovedale.

— Ena, — je štel, — dve in —

— Da, — je zaječala brez moči.

Tedaj je planil k nji.

— Najljubša, — je vzkliknil, — najslajše, edina oboževana!

Poplava večno enakih, vedno novih besed ljubezni je šla preko nje, njegove roke so jo objele z nenadno silo, njegove ustnice so se pritisnile na njene. Zaman se je skušala spomniti, kaj bi se moralo sedaj zgoditi po programu. Nič ji ni prišlo v glavo. Bila je nesposobna misliti, brez odpornosti se je vdala njegovim divjim poljubom.

Ko se je je spet osvestila, je manjkalo sam še nekoliko minut do petih.

— Proč, — je vzkliknila — proč! Da, lahko prideš jutri, pojutrišnjem, a sedaj moraš proč!

Ni razumel, a je ubogal. Ostala je sama, do kraja srečna do kraja nesrečna. Točno ob petih je vstopil odvetnik, njen mož. Bil je prijetno presenečen, da je žena sama.

— Ali je prišel? — je vprašal.

— Da, je prišel. — Ni se bila še naučila lagati.

— In —? — je baral.

Malo je oklevala, potem je odgovorila tiho:

— Posrečilo se mi je, da sem ga pomirila.

ELEKTRIČNI LIKALNIKI imajo dosti povsem novih dobrin. Dosti likalnikov je na izbiro . . . da lahko izberete težo in obliko, ki je najbolj pripravna za vas. Nekateri imajo enotno kontrolo za vročino, kar zmanjša nevarnost zapaljenja. Nekateri so lažji (3 ali 4½ funta), toda opravijo delo kot 6 funtni. Vsi imajo satensko gladko kromsko izdelava, kar zelo olajša likanje.

Če je vaše sedanje železo že staro, čemu bi si ne privoščili novega? Hitreje boste likali . . . bolje . . . lažje . . . kot ste kdaj prej.

Novi likalniki so poceni. Ne-avtomatični likalniki stanejo polovico manj kot ste plačali zanj pred par leti. Avtomatični likalnik lahko kupite danes tako poceni kot ste kupili prej navaden likalnik.

ZLIKAL BOM 124 KOSOV

OBLEK
SPODNJIH KRIL
HLAČ
ROBCEV
SRAJC
NOČNIH OBLEK
PRTOV...

VSE TO LIKANJE ZA SAMO

12½ ¢

Mi imamo razstavljene in razkazujemo električne potrebščine in žarnice v naših izložbah. *Mi jih ne prodajamo.* Ti izdelki so NAPRODAJ PRI PRODAJALCIH ELEKTRIČNIH POTREBŠČIN IN PO RAZNIH DEPARTMENT TRGOVINAH

THE NEW YORK EDISON COMPANY · BROOKLYN EDISON COMPANY, INC.
THE UNITED ELECTRIC LIGHT AND POWER COMPANY
NEW YORK AND QUEENS ELECTRIC LIGHT AND POWER COMPANY

NAJBOLJSI SLOVENSKI ROMAN

"GRUNT"

(Spisal Janko Kač)

kar jih je izšlo po svetovni vojni, ima v zalogi

KNJIGARNA "GLAS NARODA"

Cena

$1.50

MILIJONARJEVA HČERKA ZAPRTA

Te dni se je zgrudila pred vrati neke pariške bolnice mlada, elegantna Angležinja, ki je prosila, naj jo vsaj za nekaj dni sprejmejo v bolnico. Ko si je nekoliko opomogla, je začela pripovedovati čudno zgodbo iz svojega življenja. Piše se Brend Dean Paulova in je hči enega najbogatejših angleških industrijcev. Doma so jo imeli zaprto, ker se je bila skrivaj zaročila z Williamom Bearom, sinom industrijca, ki s svojim podjetjem ni imel sreče. Ko so njeni starši spoznali, da zlepa ne bodo nič opravili, so zaprli hčerko v telovadnico v svoji vili. Telovadnica je imela zamrežena okna, vrata je vedno zaklepal oče sam, ponočj je pa stal na straži sluga, ki je dajal zaprti gospodarjevi hčeri skozi okno jesti in piti. Vsak tri dni je prišel oče vprašat, če si je hčerka že premislila in če ne misli več na svojega izvoljenca. Ker se pa ni hotela udati, je ostala zaprta.

Pozneje je zvedela, da so njeni starši Bearu natvezili, da je odpovala v London k sorodnikom in da se bo tam zaročila z bogatim veleposestnikom. Končno se ji je posrečilo preprositi starega slugo, da ji je odprl vrata in jo izpustil. Pobegnila je ponoči v gosti megli in bila je brez vsakih sredstev. S seboj je vzela samo nekaj nakita, ki ga je prodala in s tem denarjem je kupila vozni listek do Pariza, kjer se je baje mudil tudi njen zaročenec. Toda sreča ji ni bila milá. Napenjala je vse sile, toda zaročenca v Parizu ni mogla najti. Ko ji je pošel denar, je tavala dva dni in dve noči lačna po mestu, dokler se ni zatekla v bolnico.

V bolnici ji pa niso verjeli in so obvestili policijo, ki je ugotovila nekaj čisto drugega. Res je, da gre za milijonarjevo hčerko in da je bila doma zaprta. Toda njen oče je izjavil, da jo je zaprl zato ker se je udajala morfiju in jo je hotel iztrgati iz njegovih krempljev. Že prej je bila v sanatoriju, od kodeč je pa pobegnila. Tudi njen zaročenec Bear je hud morfinist in je nedavno brez sledu izginil.

DVE SIROTI

Spisal A. D. ENNERY

7.

— Ah, moj bog! — je vzkliknil, videč jo onesvečeno na tleh. — Diana!.. dete moje... pomagajte!...

Planil je k oknu in ga odprl, obenem se je vrnil k hčerki in ta čas, ko mu je služinčad pomagala dvigniti jo, se je vpraševal, kaj bi moglo biti vzrok nenadne omedlevice. Morda je bilo v sobi pretoplo, morda ni bilo dovolj svežega zraka... Postala je bila nekam čudno rahločutna in občutljiva. Da bi to le ne bil začetek težke bolezni.

K sreči se je uboga Diana kmalu zavedla; toda treba jo je bilo prenesti v njeno sobo in položiti na posteljo; tresla jo je huda mrzlica. Markiz je brž poklical domačega zdravnika in poslal v Chevreusy sla s pismom svoji starejši hčerki. To je bil strašen udarec za dobro, že itak tako preizkušeno ženo.

Po enem letu zakonskega življenja je bila dala življenje sinčku, ko ji je naenkrat težka bolezen ugrabila moža. Markiz ji je predlagal, naj se vrne v Pariz, pa ni hotela o tem ničesar slišati; pomagale niso niti prošnje mlajše sestre, ki jo je imela zelo rada. Ko se pa prečitala očetovo pismo, je nemudoma poslala po poštne konje in navzlic veliki daljavi in slabemu vremenu se je odpeljala; hotela je čim prej videti svojo drago Diano, ker je bila prepričana, da bi ji ne mogel nihče tako dobro streči kakor ona.

In res, nekaj dni in noči je presedela pri njeni postelji, pa je vsa srečna opazila, da je mrzlica popustila.

Toda zdravnik ji je bil odkril grozno tajno: gospodična Diana de Vaudrey postane čez nekaj mesecev mati.

Domenjeno je bilo, da bo zdravnik izjavil, da je treba odpeljati bolno Diano daleč iz Pariza; izprememba zraka in daljši počitek, to ji je bilo nujno potrebno, če je hotela okrevati. Tako je trdil zdravnik.

Matilda je potem izjavila, da vzame sestro s seboj v Crevreusy, na svoj starinski grad, ki je bil podoben samostanu, zgrajenemu sredi gozda. Bolna Diana naj bi našla tam vse, kar je potrebovala, svež in okrepčujoč zrak, mir pred razburljivimi poseti in popolno samoto. Čim bo pa zopet zdrava, jo pripelje nazaj k očetu.

— Pojdita torej, — je dejal markiz in objel svoji hčerki.

In še istega večera je Matilda odpeljala svojo sestro s seboj. V gradu ji je lepo urediła sobo kraj velike izbe, kamor naj bi prišla postelja, da bi imela bolnica vedno pri sebi Marion, krepko Bretonko, ki je bila pri njenem rojstvu, ki je ni nikoli zapustila in ki je svojo mlado gospodično neizmerno ljubila, naravnost oboževala.

— Moja gospodična Diana, — je zatrjevala v svojem starem narečju, — vsa bitja na zemlji ne pomenijo zame nič, na vsem svetu ljubim samo vas in pa preljubega boga.

Seveda je pa pobožna Bretonka v vsakdanjih molitvah to reč obračala tako, da je bi! najprej na vrsti preljubi bog, za njim pa Diana.

Kmalu je počivala Diana na mehko postlani postelji; bila je bleda, po glavi so ji rojile najmračnejše misli. Strta od utrujenosti je zašpetala nekaj besed v zahvalo, dala se je obema strežnicama poljubiti na čelo, potem je pa ihte zaspala.

Tedaj sta se pa grajska gospa in preprosta služkinja molče prijeli za roke, se ozrli na svojo drago Diano in tiho zaplakali.

— — — — —

Skoraj štiri mesece je minilo od Dianinega prihoda v grad.

Dianin odhod je bil hud udarc za grofa de Linieresa; postal je sicer molčeč, toda svojih nazorov ni niti za las izpremenil.

Vendar je pa nekega jutra, sramujoč se svojega oklevanja, pozvonil komorniku in velel zapreči.

— V palačo Vaudrey! — je zaklical kočijažu in skočil v kočijo.

Kmalu je stopal poln odločnosti po širokem stopnišču v palačo, kjer sta se mu pred vrati dva lakaja globoko poklonila.

In na tem prvem posetu je grof odkril svoje namene. Markiz je bil očaran. Treba je bilo pregovoriti samo še Diano, da bi privolila.

IV.

Tistega večera je bilo v družbi zelo živahno.

Važna novica se je bila naglo raznesla po vsem domu in Marion je prihitela zelo hitro, kajti brez nje bi se Diana ne bila mogla vrniti v svojo sobo ker so jo bile zapustile moči; čim je vstopila v sobo, se je onesveščena zgrudila na divan. Marion jo je nekaj časa osuplo gledala, potem je pa zaklenila vrata. Kar se je Diana naglo dvignila in sedla k mizici pri peči.

— Daj mi luč, Marion, pisati moram.

— Ob tej pozni uri!... in tako utrujeni ste... To ni pametno. Ali hočete pisati svoji sestri?

— Ne, očetu.

— Očetu!... In mu hočete sporočiti, da pod nobenim pogojem nočemo njegovega ženina?

— Resnico mu hočem povedati, Marion, slišiš? Čisto resnico.

— Oh, nikar, nikar!... To vendar ne gre! ... Tega ne storite, draga Diana.

— Storim! Moram storiti!

In Diana je jela pisati.

Marion jo je prestrašeno gledala.

— Resnico... Kaj se bo zgodilo z železnim možem, kakor je gospod markiz!... Toda tudi mi imamo tu svojo besedo... In menda imamo pravico govoriti... In naše mnenje je, da bi bila to blaznost.

— Molči, vzemi svoj rožni venec in prosi boga, naj me navdahne; in niti besedice več.

Marion je povesila glavo in sedla na stolček; vzela je izza pasu rožni venec in začela zamišljeno prebirati s prsti že močno oguljene jagode. Po premikanju njenih ustnic bi se bilo dalo sklepati, da moli, toda njene misli in pogledi so bili drugje; sledila je peresu, ki je v drhteči roki naglo drselo po papirju. Ko je Diana končala, je pomolila pismo Marion, rekoč:

— Na, prečitaj!

Marion je oklevala.

— Prečitaj, ti pravim!

Marion je vzela pismo in začela tiho čitati:

"Oče!

Pred dvema mesecema je hitela pogumna žena naglih korakov po cesti, ki vodi iz Chevreusy v Mendon skozi gozd. Pot je dolga in nastala je bila noč, temna in viharna noč. Marion — bila je namreč ona — je krenila na stezo in se ustavila pred kočo na samem. Tu je prebival ubog sorodnik, poštenjak, ki je preživljal sebe, ženo in otroka z obdelovanjem edine njivice ali bolje rečeno zelnika, a plodove je nosil vsak teden prodajat v Pariz. Marion, utrujena od dolge hoje, je potrkala na vrata, ki so se takoj odprla; njen prihod je bil že napovedan, pričakovali so jo... in ni bila sama: v naročju je držala nedolžno bitje, ki ga je baš izročala tujim rokam, kajti komaj rojeno dete ni več imelo staršev. Njegov oče je bil umrl z mečem v roki v službi kralja in domovine, mati, ki naj bi je otročiček nikoli ne videl in ki ga je bila v slovo baš poljubila, njegova mati je pa — Diana de Vaudrey!

Odpusti mi, oče, strašen udarec, ki sem ti ga zadala s tem. Toda bodi brez skrbi, čast tvojega imena ostane neomadeževana. V času mladosti in v navalu strasti sem pač tako globoko padla. Vem, da se to zlo ne da popraviti, zato pa vsaj nihče na svetu ne bo poznal te tajne. Ti sam bi ne bil nikoli zvedel tega, moja sramota bi ti ostala prikrita, da ni nove težke preizkušnje, ki mi jo baš nalagate. Ta preizkušnja mi nalaga dolžnost povedati ti čisto resnico. Odgovori mi torej oče! Ali morem dati svojo roko poštenemu možu, ki mi ponuja svojo?..."

— Ah! — je vzkliknila Marion, ki je komaj zadrževala solze, — vedela sem dobro, da ste pošteno dekle.

In prijela je Diano za glavo ter jo začela poljubljati.

— Čuj, zdi se mi, da sem slišala korake. Kdo neki bi mogel priti sredi noči? Že trka...

— Odprite! — je zaklical markiz osorno.

— Moje oče! — je vzkliknila Diana z drhtečim glasom.

(Dalje prihodnjič)

DEDŠČINA

ROMAN IZ ŽIVLJENJA

ZA "GLAS NARODA" PRIREDIL I. H.

[62

— Včeraj sem bil s teboj zelo zadovoljen, da si svoji sestri sploh kaj zaupal; toda je mogoče vseeno dobro, ker je tudi Mertens govoril o tem. In sedaj se vprašujem, kaj je boljše za njen mir, da ji poveva vse, ali da ji še naprej vse zamolčiva, kakšen sum imava na Mertensa.

— Ravno o tem sem hotel s teboj govoriti, Ralf. Veš, Eva Marija zna biti zelo junaška, kakorhitro gleda nevarnosti v oči, toda more biti ravno tako obupana, ako nevarnot sluti, pa ne ve, od kod preti ta nevarnost. Do Mertensa ima isto mržnjo kot jaz in čuti z menoj, da mi po njem nekaj preti. Zdelo se mi je, kot da že sluti nekaj o resnici. In ker sedaj ve že toliko, je mogoče boljše, ako ji ničesar več ne prikrivava. Kaj misliš o tem?

Ralf zamišljen gleda pred se, nato pa dvigne glavo.

— Ker črv že grize, na njenem srcu, je mogoče boljše, da ji poveva celo resnico.

Henrik prikima.

— Tako sem mislil tudi jaz. Negotovost je vedno težje prenašati kot pa gotovost in če je še tako bridka. In nama tudi ni treba biti v skrbeh, da se bo proti Mertensu na kak način izdala. Sama s teboj sem še hotel govoriti.

— Dobro, Henrik, torej ji nocoj vse malo prizanesljivo povej in jo pomiri, kako pač moreš. Zagotovi ji, da boš vedno zelo previden in da bom jaz vse storil, kar je v moji moči, da te varujem. Povej ji, da sva proti vsem nevarnostim dobro oborožena.

Henrik ga proseče pogleda.

— Ralf, najboljše bi bilo, ako greš nocoj z menoj na naš dom. Ako jo oba pomiriva, bo bolj učinkovito.

Ralf mu le prerad obljubi, kajti srce ga je vendar vleklo samo k Evi Mariji. Vedel je, kako zela je ljubila svojega brata.

Zvečer je šel Ralf s Henrikom v vilo Rodenberg.

Eva Marija je preživela popoldne v skrbi in strahu in se oddahne, ko zopet zagleda brata. Da ga je spremljal tudi Ralf, jo je veselilo, toda tega si ni mogla razložiti. Toda Henrik ji ne da časa, da bi izpraševala.

— Eva Marija, prosil sem dr. Bernda, da pride z menoj, ker ti imava nekaj važnega povedati. Danes popoldne sva sem in tam razmišljevala, ako bi bilo boljše, da ti poveva celo resnico, ali pa da te pustiva v negotovosti o tem, kar se je zgodilo. Mislim, da te negotovost bolj muči, kot pa resnica, četudi ni razveseljiva.

Oba pogleda z bledim in nemirnim obrazom.

— Prosim, povej mi vse, Henrik; saj veš, da morem vse lažje prenesti, ako vidim vse jasno pred seboj. In čutim, da sta mi ti in dr. Bernd hotela nekaj prikriti, kar bi morala vdeti. Ves dan sem prebila v strahu in skrbeh.

— To sva si tudi mislila, milostljiva gospica in zato me je Henrik prosil, da pridem ž njim, da vas tudi jaz poskušam pomiriti. Nama je zelo hudo, da ste bili prvič po Henrikovi neprevidnosti in nato po gospodu ravnatelju Mertensu spravljeni v take skrbi in to bila rada preprečila. Ker pa se je v vas tako in tako dvignil sum, je v resnici boljše, da izveste vse, kar veva sama, — pravi Ralf.

Nehote ga prime za roko in mu zaupno gleda v oči.

— Ničesar mi ne prikrivajte, — ga prosi z napol zadušenim glasom.

— Toda moramo biti varni pred prisluškovalci, — pravi Ralf.

Do sedaj so govorili med seboj samo polglasno. Eva Marija prikima.

— Prosim, pojdita z menoj v pisarno starega očeta, tam so dvojna vrata in skozi ne prode nobena beseda. V tej sobi je imel stari oče pogosto tajna posvetovanja in je pojpolnoma varna pred vsakim glasom.

Vsi trije gredo tedaj v to sobo in tukaj je Eva Marija izvedela vse. Najprej govori Henrik o onem čudnem "slučaju" pri pekcu, nato o svojem pogovoru z Ralfom in osumljenju, ki je vstalo v obeh. Nato poroča Ralf natančno o svojem razgovoru z Mertensom, v vili Melanij, o njegovih previdnih in vendar jasnih besedah, ki naj bi ga vdinjale za to, da bi Henrika z razuzdanim življenjem uničil.

— Toda to mu ni še dovolj naglo, četudi mu Henrik kaže navidezno slabost, — zaključi Ralf svoje poročilo, nato pa še pojasni dogodek v strojnici. Brez bojazni ji pove, da se je Mertens plazil za Henrikom kot divja zver in kako je, ko je ravno stal za njegovim hrbtom, dvignil svojo roko.

Nato pa prične zopet govoriti Henrik.

— Ko me je Ralf potegnil nazaj, sem se prestrašen opotekel v njegove roke ter sem preko njegove rame gledal v Mertensov bledi spačeni obraz. Tako ne izgleda človek, ki je imel namen koga drugega rešiti pogube, temveč samo človek, ki je hotel izvršiti zločin, ki pa je bil pri tem oviran in ne ve, ako ga je kdo zasačil pri njegovem dejanju. Izgledal je kot poosebljena slaba vest in obenem kot besna zverina kateri si iz žrela potegnila žrtev. Vedel in čutil sem takoj, da mi je tedaj že drugič stregel po življenju. Šele, ko mu je Ralf rekel nekaj zelo premišljenih besed, ki naj bi ga prepričale, da njega nikdo ne sumi, se je oddahnil in njegove obrazne poteze so zopet dobile običajni izraz.

— Da, vedel sem, da mu zopet ni mogoče dokazati; to bi se moglo samo zgoditi, ako bi bil pustil, da bi bil Henrika pahnil. Ker pa sem to hotel zabraniti in sem tudi zabranil, bi Mertens trdil, kakor je zatrjeval tudi pozneje, da je hotel Henrika potegniti nazaj. Toda, milostljiva gospica, sedaj veste vse in sedaj vas oba prosiva, bodite hrabri in na stvar ne glejte še slabše, kakor pa so.

Eva Marija je bleda in tresoča se po celem telesu poslušala. Sedaj pa si z rokami zakrije obraz.

— Kako strašno, kako grozno; kakšen človek je vendar to?!

— Zelo slab, milostljiva gospica, o tem ni nikakega dvoma več. Henrik mu je na poti, hoče ga odstraniti, da bi sam postal gospodar Rodenbergovih tovarn. Toda k sreči bo to, ker je velik bojazljivec, mogel samo doseči na način, ki bo zanj usodepoln. Ne sme izgledati kot umor. Kdo more imeti kako korist, ako Henrik Dornau izgubi življenje, na drugega pa pade sum? Ako te bojazni ne bi imel, bi gotovo že našel kako drugo priložnost. Tako pa čaka samo na tako priložnost, kjer se more smatrati samo za nesrečen slučaj, za nezgodo. Dvakrat sem mu je že posrečilo — in prav gotovo se ne motim, ako mislim, da ima v mislih že tretji načrt. Toda nevarnost, katero poznate, ni več nevarnost.

Eva Marija vstane in se tresoča oklene Henrika in pritisne njegovo glavo na svoje prsi. V veliki razburjenosti ne more govoriti, samo gleda v Ralfov obraz, kot bi hotela prositi pomoči. Ralf ni bil nič manj razburjen, ker je ni mogel tolažiti in pomiriti, kakor bi hotel.

Henrik boža roke svoje sestre.

— Sedaj pa se pomiri, Eva Marija; saj sem vendar zdrav in nepoškodovan in bom tak tudi ostal.

Njene oči se porose in proti Ralfu stegne roko.

(Dalje prihodnjič.)

... SKUPNA ... POTOVANJA

pod osebnim vodstvom

V LJUBLJANO SE VRŠE LETOS S SLEDEČIMI PARNIKI:

"ILE DE FRANCE" preko Havre — — — — — — — — 6. JULIJA
Cena vožnji: iz New Yorka do Ljubljane .....$ 101.23
za tja in nazaj pa samo .....$ 182.00

"EUROPA" preko Cherbourga — — — — — 9. AVGUSTA
Cena vožnji: iz New Yorka do Ljubljane .....$ 104.84
za tja in nazaj pa samo .....$ 185.50

Kdor se je odločil za potovanje v stari kraj to leto, naj se takoj priglasi in preskrbeli bomo vse potrebno, da bo udobno in brez vseh skrbi potoval.

PIŠITE ŠE DANES NA:

Slovenic Publishing Company
TRAVEL BUREAU
216 West 18th Street New York, N. Y.

HABSBURŽANI IN MADŽARSKA

VRATISLAVA, 13. junija.

Že večkrat smo imeli priliko poročati o prizadevanju madžarskih legitimističnih krogov, ki gre za tem, da se obnovi madžarsko kraljestvo in da se pokliče na prestol sv. Štefana, detronizirana in zgnana habsburška dinastija. To vprašanje ni samo madžarska notranjepolitična zadeva, temveč bistveno tangira interese vseh evropskih držav ki jim je pri srcu ohranitev obstoječega srednjeevropskega stanja in s tem ohranitev trajnega miru.

Zgodovina ponesrečenega Karlovega puča pred dvanajstimi leti nas uči, da so segali načrti zadnjega habsburškega cesarja in kralja daleč preko državnih mej današnje Madžarske in da so se iz Karlove neposredne okolice pletle niti k zaupnikom v ostalih nasledstvenih državah. Konvencija v Rapalu, ki je zavezala Italijo in države, ki danes tvorijo Malo antanto k skupni obrambi proti povrnitvi Habsburžanov, je bila dobro premišljen državniški akt in je imela svoj čas tudi uspeh, da je moral Karol zapustiti madžarsko ozemlje in da se je detronizacija Habsburžanov v madžarski zakonodaji formalno izrekla.

Danes je situacija druga in zlasti Italija se ne smatra več zavezano po svoječasnem protihabsburškem dogovoru. V Madžarski sami pa zakon o detronizaciji habsburške dinastije ni deležen potrebnega upoštevanja, zlasti ne v onih krogih, ki imajo na državno oblast in državno politiko na Madžarskem največji vpliv. Visoka aristokracija in predstavniki cerkvene hierarhije smatrajo zakon o odstavitvi habsburške dinastije z ogrskega prestola kot neveljaven, češ, da je bil izsiljen po pritisku inozemstva da je v nasprotju s tisočletno ustavo in da tudi ni nikdar in od nikogar dobil sankcije. Njihova akcija za povratek Habsburžanov res ni nikoli prejenjala in visoko plemstvo je s svojimi osebnimi zvezami v vseh evropskih državah skrbelo, da ni habsburško vprašanje izginilo z dnevnega reda, dočim je madžarski episkopat znal zainteresirati akciji poudarek z verskopolitičnega, katoliškega stališča.

V zadnjem času pa se je legitimistično gibanje znatno ojačilo in stopilo je iz diplomatskega zatišja pred parlament in pred narod. Zanimivo in značilno je, da se tudi v tem stadiju madžarsko kraljevsko vprašanje ne omejuje na madžarsko državo in njeno ozemlje, marveč, da se obenem tretira vprašanje obnove avstroogrske monarhije četudi za enkrat v malem formatu. Tudi sedaj torej dobiva to vprašanje internacionalen pomen in je zaradi tega zanimanje mednarodne javnosti posebej pa še pažnja sosednih, neposredno prizadetih držav nekaj samo ob sebi umevnega in potrebnega.

Že enkrat smo imeli priliko opozoriti na tiho, pa intenzivno kooperacijo madžarskh legitimistov z avstrijskimi monarhisti, pa tudi z dunajskimi vladnimi krogi Že takrat smo opomnili, da madžarska akcija pri domačih vodilnih državnikih nima zadostne zaslombe. Danes pa vidimo, da je izbruhnil med madžarsko vlado in med politiki habsburške smeri odprt konflikt.

V budimpeštanskem parlamentu so izzvali legitimisti živahno debato o kraljevskem vprašanju in so ostro napadali ministrskega predsednika Goemboesa zaradi njegove izjave, da odklanja kraljevsko in habsburško vprašanje kot neaktualno in za državo nekoristno. Glavni govornik v tej debati posl. Grieger je naglasil, da večina naroda težko čaka na vrnitev kralja, grof Zichy pa je izrekel Goemboesovi vladi naravnost svoje nezaupanje zaradi njene protimonarhične politike in je tudi pri glasovanju demonstriral svoje opozicijonalno stališče, dočim je doslej njegova krščansko-socialno-gospodarska stranka vlado dosledno podpirala. Izkazalo se je v parlamentarni debati in tudi v drugih javnih nastopih zadnjih dni, da krog pristašev habsške obnove na madžarskem prestolu ni omenjen na visoko plemstvo in katoliške cerkvene dostojanstvenike, temveč da je ta ideja popularna tudi v širokih narodnih vrstah in da je tudi v vladni večini dovolj poslancev, ki ne odobravajo Goemboesovega oklevanja.

Seveda so tudi Goemboes, Bethlen in sam Horthy za povratek kraljevine. Njihov sedanji odpor proti legitimistični akciji ne velja kraljevskemu vprašanju kot takemu. Gre za dilemo, ali Habsburg ali svobodno voljeni kralj. In tu je danes že jasno, da vodilni vladni možje z državnim voditeljem vred ne stojijo na historičnem stališču pragmatične sankcije in da smatrajo detronizacijo habsburškega rodu za definitivno izvršeno dejstvo.

Seveda so tudi Goemboes, Bethlen in sam Horthy za povratek kraljevine. Njihov sedanji odpor proti legitimistični akciji ne velja kraljevskemu vprašanju kot takemu. Gre za dilemo, ali Habsburg ali svobodno voljeni kralj. In tu je danes že jasno, da vodilni vladni možje z državnim voditeljem vred ne stojijo na historičnem stališču pragamatične sankcije in da smatrajo detronizacijo habsburškega rodu za definitivno izvršeno dejstvo.

Že pred dvanajstimi leti, ko se je Karol nahajal na madžarskih tleh, se je opažalo, da državni upravitelj Horthy ni nič kaj navdušen za restavracijo in ni bil samo pritisk inozemstva, ki je prisilil Habsburžana k umiku. Zakon o detronizaciji je bil sklenjen v parlamentu in Karol je moral z razočaranjem spoznati, da v budimpeštaskem kraljevem gradu ni dobrodošel niti got gost. Po Karlovi smrti je ambiciozna Zita nadaljevala svoje prizadevanje za Otona, toda uspeti do zdaj ni mogla, razven v krogu aristokratskih zaupnikov.

Poostritev legitimistične akcije je povzročila, da se je približalo razčiščenje vprašanja prestola in kraljeve osebe. Sedaj se vedno jasneje kaže, da boj ne gre za princip, temveč za osebo. In tako se vedno manj prikrito razširja mnenje, da Oton ni edini pretendent na prestol, marveč da na krono sv. Štefana aspirira sam državni upravnik Nikolaj Horthy.

Politika odlašanja, ki se je do zdaj izvajala, se je zdela Horthyju in njegovim prijateljem Goemboesu in Bethlenu potrebna, ker so mnenja, da za Horthyjevo kandidaturo še niso pripravljeni dovolj trdni predpogoji. Horthy ima predvsem proti sebi konservativne aristokrate, ki so popolnoma prevzeti habsburške historične tradicije. Še bolj resna pa je ovira z versko katoliške strani. Stara madžarska ustava zahteva, da more biti madžarski kralj samo pravoveren katolik in za legalnost njegovega kraljevanja je potrebno, da ga mazili in krona ostrogonski nadškof — primas. Horthy pa je z rodbino vred reformiran evangelik in tedaj po ustavi izključen od izvolitve za kralja. Konfesionalna razlika bi se dala sicer vsaj formalno odpraviti in že je razširjena vest, da se Horthy in oba njegova sinova pripravljajo na prestop h katolicizmu toda zdi se, da episkopat s konvertitom ne bi bil zadovoljen in da bi he protivil sodelovati pri ustoličenju tako svežega katoličana.

Ključ za rešitev tega zavozlanega vprašanja leži v Vatikanu in zato sta, kakor s trdi, že obe stranki v Rimu živahno na delu. Horthyjevi pristaši se zanašajo tudi na to, da bi državni upravnik kot izvoljen kralj ne bil nevšečen pri ostalih evropskih državah in da bi se na tak način kraljevsko vprašanje brez težav privedlo do rešitve, ker je odpor inozemstva do zdaj veljal le habsburškemu rodu, proti kraljevskemu sistemu samemu, ki dejansko že sedaj obstoji, ni bilo do danes nobenih ugovorov.

Tako je zdaj postavljeno vprašanje le glede osebe in rodu, in agitacija legitimostov je odločitev v tem pogledu privedla v dosegljivo bližino. Habsburška struja očividno nima namena odnehati in si skuša pridobiti čim največ somišljenikov. Goemboes pa se proti visokoaristokratski opoziciji skuša naslanjati na široke narodne vrste in napoveduje demokratske remore. Že je bila izrečena obljuba splošne in tajne (seveda pa ne enake) volilne pravice. Videlo se bo, ali bo nacionalna masa imela dovolj zaupanja v Goemboesevo vodstvo.

V tem slučaju utegne v najbližjem času dozoreti misel svobodne kraljevske izvolitve, ki bo pokazala, ali ima madžarski narod dovolj odločne volje, da se postavi po robu rodbinskim tradicijam in si namesto tujerodne habsburške, utemelji domačo, nacionalno dinastijo.

SLOVENIC PUBLISHING CO.
TRAVEL BUREAU
216 WEST 18th STREET NEW YORK, N. Y.
PIŠITE NAM ZA CENE VOZNIH LISTOV, REZERVACIJO KABIN, IN POJASNILA ZA POTOVANJE

5. julija:
Saturnia v Trst
Aquitania v Cherbourg
Deutschland v Cherbourg
6. julija:
Ile de France v Havre
8. julija:
Conte di Savoia v Genoa
11. julija:
Bremen v Bremen
12. julija:
New York v Cherbourg
Olympic v Cherbourg
14. julija:
Champlain v Havre
Rotterdam, Rotterdam
15. julija:
Rex v Genoa
Berengaria v Cherbourg
18. julija:
Leviathan v Cherbourg
19. julija:
Manhattan v Havre
Albert Ballin v Cherbourg
20. julija:
Majestic v Cherbourg
21. julija:
Lafayette v Havre
Europa v Bremen
Statendam v Boulogne
26. julija:
Hamburg v Cherbourg
Pres. Roosevelt v Havre
27. julija:
Bremen v Bremen
28. julija:
Veendam v Boulogne
Ile de France v Havre
29. julija:
Vulcania v Trst
Aquitania v Cherbourg
2. avgusta:
Washington v Havre
Deutschland v Hamburg
4. avgusta:
Olympic v Cherbourg
5. avgusta:
Champlain v Havre
Conte di Savoia v Genoa
Berengaria v Cherbourg
8. avgusta:
Leviathan v Cherbourg
Europa v Bremen
9. avgusta:
New York v Hamburg
11. avgusta:
Paris v Havre
Majestic v Cherbourg
Rotterdam v Boulogne
12. avgusta:
Saturnia v Trst
Aquitania v Cherbourg
15. avgusta:
Bremen v Bremen
Statendam v Boulogne
16. avgusta:
Manhattan v Havre
Albert Ballin v Hamburg
19. avgusta:
Ile de France v Havre
Rex v Genoa
21. avgusta:
Reliance v Hamburg
23. avgusta:
Olympic, Cherbourg
24. avgusta:
Champlain v Havre
Europa v Bremen
25. avgusta:
Veendam v Boulogne
26. avgusta:
Roma v Genoa
Berengaria v Cherbourg
29. avgusta:
Leviathan v Cherbourg
30. avgusta:
De Grasse v Havre
Majestic v Cherbourg
Manhattan v Havre
Deutschland v Hamburg
31. avgusta:
Bremen v Bremen
2. septembra:
Conte di Savoia v Genoa
5. septembra:
Ile de France v Havre
Statendam v Boulogne
6. septembra:
Aquitania v Cherbourg
New York v Hamburg
8. septembra:
Olympic v Cherbourg
9. septembra:
Paris v Havre
Vulcania v Trst
Volendam v Boulogne
Europa v Bremen
13. septembra:
Lafayette v Havre
Manhattan v Havre
Berengaria v Cherbourg
Albert Ballin v Hamburg
15. septembra:
Rotterdam v Boulogne
Majestic v Cherbourg
16. septembra:
Rex v Genoa
Bremen v Bremen
18. septembra:
Reliance v Hamburg
20. septembra:
Champlain v Havre
21. septembra:
Aquitania v Cherbourg
23. septembra:
Saturnia v Trst
Ile de France v Havre
Veendam v Boulogne
26. septembra:
Europa v Bremen
Statendam v Boulogne
27. septembra:
Washington v Havre
Mauretania v Cherbourg
Deutschland v Hamburg
29. septembra:
Paris v Havre
Olympic v Cherbourg
30. septembra:
Conte di Savoia v Genoa

V JUGOSLAVIJO
Preko Havre
NA HITREM EKSPRESNEM PARNIKU
ILE DE FRANCE
28. JULIJA
19. Avgusta — 5. Septembra
PARIS
11. Avgusta — 9. Septembra
CHAMPLAIN
14. Julija (opolnoči)
NIZKE CENE DO VSEH DELOV JUGOSLAVIJE
Za pojasnila in potne liste vprašajte naše pooblaščene agente
General Travel Service, Inc.
Mr. Leo Zakrajsek,
1359 Second Ave., New York City, N. Y.
FRENCH LINE
19 STATE STREET, NEW YORK

7 DNI DO JUGOSLAVIJE
Z NAJHITREJŠIMI PARNIKI NA SVETU

BREMEN • EUROPA
Posebni vlak ob parniku v Bremerhavenu jamči najbolj udobno potovanje v Ljubljano. Izborne železniške zveze tudi iz Cherbourga.
Ali potujte z Ekspresnim Parnikom COLUMBUS
Za podrobnosti vprašajte kateregakoli lokalnega agenta ali
NORTH GERMAN LLOYD
57 BROADWAY, NEW YORK

CENA
DR. KERNOVEGA BERILA
JE ZNIŽANA
Angleško-slovensko Berilo
(ENGLISH SLOVENE READER)
Stane samo
$2.—
Naročite ga pri
KNJIGARNI 'GLAS NARODA'
216 West 18th Street
New York City

Poziv!

Izdajanje lista je v zvezi z velikimi stroški. Mnogo jih je, ki so radi slabih razmer tako prizadeti, da so nas naprosili, da jih počakamo, zato naj pa oni, katerim je mogoče, poravnajo naročnino točno.

Uprava "G. N."